

Flora-inventarisatie van het kustgebied van Voorne

Dick van der Laan (van Itersonlaan 76, 3233 EL Oostvoorne)

In de maanden mei tot en met oktober 1995 is in het noordelijke gedeelte van het kustgebied van Voorne een inventarisatie van de hogere planten uitgevoerd. Al eerder zijn er op Voorne inventarisaties uitgevoerd. De eerste systematische inventarisatie is in 1962 opgezet door Van der Maarel. Het gehele kustgebied is door hem in een honderdtal subgebiedjes ('hokken') onderverdeeld op basis van voornamelijk natuurlijke, landschappelijke grenzen. In de periode 1962–1968 zijn deze hokken geïnventariseerd. In de jaren 1979 en 1981 is het gehele gebied voor de tweede keer geïnventariseerd. Bij deze inventarisatie is naast de presentie ook de mate van voorkomen van de soorten aangegeven (Tansley-code).

In 1987 werd een derde inventarisatie uitgevoerd. Deze inventarisatie bleef beperkt tot de noordelijke helft van het gebied; 55 hokken werden daarbij onderzocht. De recent uitgevoerde inventarisatie is wat areaal en methode betreft geheel vergelijkbaar met de inventarisatie in 1987. De inventarisaties van 1987 en 1995 zijn uitgevoerd in opdracht van Rijkswaterstaat en de gemeente Rotterdam. Het doel ervan is het vastleggen van de floristische Ausgangssituatie voorafgaand aan het realiseren van grote werken voor de Voornse kust (Maasvlakte, depot voor verontreinigde bagger). De gegevens dienen voor het evalueren van eventuele gevolgen op de natuurwaarden van het Voornse kustgebied.

Veranderingen die er in de periode 1960–1995 in de flora van Voorne zijn opgetreden kunnen met de gegevens van de vier inventarisaties worden geanalyseerd. Parameters zijn hierbij het totaal aantal soorten, Standaardlijstsoorten, Rode-Lijstsoorten, de zeldzaamheidswaarde en het spectrum van de oecologische groepen.

Bij de inventarisatie in 1995 zijn 671 taxa waargenomen. Bij de drie eerdere inventarisaties was het aantal taxa van hetzelfde gebied respectievelijk 620, 622 en 634. Bij de vier achtereenvolgende inventarisaties zijn respectievelijk 10, 21, 35 en 44 niet-Standaardlijstsoorten waargenomen. Het aantal Rode-lijstsoorten bedraagt achtereenvolgens 100, 85, 79 en 89. Uit een analyse van de zeldzaamheidswaarde (ZW90) en de berekening van de gemiddelde zeldzaamheidswaarde (de som van de zeldzaamheidswaarden van de waargenomen soorten gedeeld door het aantal soorten) blijkt dat ondanks het toegenomen aantal soorten de zeldzaamheidswaarde afneemt.

Uit de relatieve verdeling van de soorten over de oecologische groepen blijkt een toename in soorten van hogere, ruigere kruidenvegetatie en van struweel- en bosvegetaties. Afname in frekwentie en abundantie blijkt te hebben plaatsgevonden bij vertegenwoordigers van de groep van de 'pionierplanten', van de 'zeeduinen, zoute wateren en kwelders', van de kalkgraslanden en van de kalkmoerassen. Gezien de aard van de groepen waarin veranderingen vooral optreden wijst dit op een samenhang met wijziging in onder meer de voedselrijkdom van de bodem, in de invloed van zee, in maatregelen ten behoeve van het natuurbeheer zoals onder meer maaien, kappen, plaggen en begrazen en veranderingen samenhangend met – versnelde, natuurlijke – vegetatiesuccessie.

Samengevat kan worden geconcludeerd dat ondanks de verontrustende afname van het aantal Rode-Lijstsoorten, de verminderde zeldzaamheidswaarde en de veruiging Voorne floristisch nog altijd zeer rijk is. Het aantal Standaardlijstsoorten is gedurende de waarnemingsperiode van ruim dertig jaar niet wezenlijk veranderd. Het is vooral de verspreiding (aantal hokken) en mate van voorkomen van soorten waarin verandering is opgetreden.